HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

גבי בכורות. דקתני (בכורות דף מו.) המפלת סנדל הבא לחבירו בכור לנחלה וחין בכור לכהן: **נמחי הלכתא.** קס"ד נבא לחבירו לקוף שנה לו לקוף שנחייס קמיירי ול"ל סנדל ונלא נלא סנדל פטר ולד דנהדיה לח הבא לחבירו. ומשני נבא לחבירו כלומר לכך הוזכר סנדל סס ילא ולד שעמו לחבירו הוי בכור לנחלה ולא בכור לכהן: **גבי כריתות.** בפ"ק (כריתות ז:) לענין חיוב קרבן: **נמחי הלכתא.** חיפוך ליה למשוס ולד שעמו חבירו קרבן: ולד יולא לרך דופן ע"י סס לא מיקריבה קרבן לכתיב גבי קרבן (ויקרא יב) חסה כי מזריע וילדה זכר ע"כ שנלד ממקוס שמוזרעת: **ולר' שמעון רו'.** לקמן בפ' יולא דופן (לף מ.): **לשמן יולאין.** סנדל וולד שעמו: **כרוכין.** דבוקין זה בזה ולא דבוקין ממש ומדיולמין יחד לי לפסר שמתגייר בינתיים: **שמע מינה.** מדהוזכר סנדל גבי כריתות משום גירות וכגון שילא ולד תחלה ואחר כן סנדל וגבי בכורות כגון שילא סנדל תחלה כדלוקמינן לעיל דפוטר ולד ממחט סלעים ותניא דבנמ חמת יולאין שמע מינה אין בוכרין זה אלל זה דל"ש לא משכחת לה שילא זה קודס זה אלא לפי שהוא חי כרוכין דקתני הכי הוא מכרך כריך ליה ולד לסנדל אפלניה דרשם הולד תמוך כנגד טיבורו של סנדל: **ומשלחיך ליה לגבי רישיה.** כלומר לחפו ולד ברשות לסנדל כלפי מוך: **גבי בכורות.** דבעינן שילא סנדל תחילה כגון שילאו דרך רשיהן כו': **מלומלמין.** שוכבין זה אלל זה: **ואיפוך שמעתא.** מימרא דרב פפא דלמר בבכורות שילאו דרך רשיהן: **סריך.** חומז בידיו למעלה וחינו ממהר לנחת וסנדל מחליק ויולא קולס: **סריך.** מחליק: **טויא ליה.** דקיימא לן בהמי פירקא (לף כח.) ילא דלמאו הרי הוא כילוד אבל סנדל עד דנפיק רובא לחין לאס נפל חשוב דהכי ממילין בבכורות (לף מו:) לין הרחם פוטר בנפלים ומדנפיק סנדל נתגיירה וטבלה: **מתני' הניח טמא.** משום אהל המת דולד הוה בה ומת: **נימוח הולד.** ונעשה לס ונתערב בלס הלידה ובטל ברוב: **גמ' ופופה.** כשהיא הולכת ורווחת הויא רחב כתומום. ליענה אחליענא גרסינן בתוספתא ופשה דומה כתולמום: **שיחזו בידו.** לחזיק (ו) בית בה טיפה שהטפה מרגע מלעבות בגודל: **שדרו של גוף לריך שיהא יולא מן הקדם טפה.** לבד חורך העלין. שדרה קרי כל זמן שהעלין הולכין וממתבדרין ומוסיפין ואחר שכלתה השדרה גדוסין חורך העלין למעלה: **חזא היא.** ליכא שמעתתא אלא האי שדרה דלמר ר' יוחנן: **אמר אביי.** לא תימא תני ר' חייא חוזר ומתפא שדרו של עובר מתני' היא אלא אימא אמר אביי אפילו תימא תני ר' חייא ומפני שהוא חוזר ומתפא שדרו של עובר הוא מתני' היא: **מניח הטומאה.** אס כזית מן המת בגד זה וכלי בגד זה הוא טמא כלי מתכת לחל המת: **וחוזר בפני הטומאה.** אס טומאה מתחיו וכלי על גביו הכלי טהור. ולהכי נקט על רוס טפח דאי הוה אלל רוחו פחות מטפח טהיא טומאה לרוחה וכנגדו למעלה על לרקיע טמא כלאהלי' והטרוטב (חולין קכו.) ולענין אחויי טומאה נמי לא מייתי דלאו לחל הוא: **תנור.** מקוס שפיתת אחי קדרות. ליכא (ז) מקוס שפיתת קדרה אחת: **תנור.** וכתנור דמי מפני שלריכה לתנור לריחא לו יד אלא נעשה כמו שהתנור לע"פ שאינו מקבל טומאה מגבו מטמא הוא לא אלהים מגבו כלאהלי' [במתני' דפרה ז] הלכך ידו ולע"ג הלית ליה חויר מטמא אבל יותר מטפח טומדת ליטעל שהיא גדולה יותר מדאי ולא הויא יד:

תנורי

סנדל. הלית ליה חיותא עד שילא רובו אבל ראשו לא לע"ג דאמולל לאחר אין הראש פוטר בנפלים ולא חשיב כילוד עד דנפיק רוב הוולד. ודקאמר ולד דאית ביה חיותא לאו דוקא אלא ראוי לחיות קאמר וי"ס דגרסי ולד אבי נפיק רוביה דרישיה הו"ל לידה סנדל עד דנפיק כוליה דהיינו כל הראש. דולד סגיא ברוב ראשו אע"פ שהוא נפל דכתיב ר' יוסי לקמן משיצא כתקנו לחיים ובנפל איירי ומפרש התם דהיינו רוב ראשו ולת"ק דבעי ראש שלם בנפלים ולמתני' דבכורות דמשמע דולד הבא עמו חי ואינו בכור לכהן אי אפשר ליישב לפי הירושלמי: **שדרה.** מפרש לקמן בשדרו של לולב. ותימה הך ברייתא תיקשי לרב יהודה אמר שמואל דפליג על ר' פרנך בלולב הגזול ואמר שצריך שיצא לולבו מן ההדס טפח ושמא לשון שדרה אינו שנוי

גבי בכורות למאי הלכתא לבא אחריו בכור לנחלה ואין בכור לכהן סנדל דתנן גבי כריתות למאי הלכתא שאם תלד ולד דרך דופן וסנדל דרך רחם דמייתא קרבן אסנדל ולרבי שמעון דאמר יוצא דרך דופן ולד מעליא הוא מאי איכא למימר אמר רבי ירמיה שאם תלד ולד בהיותה עובדת כוכבים וסנדל לאחר שנתגיירה דמייתא קרבן אסנדל אמרוה רבנן קמיה דרב פפא ומי איתנהו להני שינויי והא תניא כשהן יוצאין אין יוצאין אלא כרוכין אמר רב פפא שמע מינה מכרך כריך ליה ולד לסנדל אפלניה ומשלחיך ליה כלפי רישיה גבי בכורות כגון שיצאו דרך ראשיהם דסנדל קדים ונפיק גבי כריתות דרך מרגלותיהם דולד קדים ונפיק רב הונא בר תחליפא משמיה דרבא אמר אפילו תימא מצומצמין ואיפוך שמעתתא גבי בכורות שיצאו דרך מרגלותיהם ולד דאית ביה חיותא סריך ולא נפיק סנדל דלית ביה חיותא שריך ונפיק גבי כריתות שיצאו דרך ראשיהן ולד דאית ביה חיותא מדנפיק רישיה הויא לידה סנדל עד דנפיק רוביה: **מתני' **הניח** טמא **לא** שהשליא ולד אלא שאין שליא בלא ולד רבי שמעון אומר נימוק הולד עד שלא יצא: **גמ'** תנו רבנן **שליא** תחלתה דומה לחוט של ערב וסופה דומה בתורמום וחלולה בחצוצרת ואין שליא פחותה מטפח רבי שמעון בן גמליאל אומר שליא דומה לקורקבן של תרנגולין שהדקין יוצאין ממנה תניא רבי **אושעיא** זעירא דמן חבריא חמשה שיעורין טפח ואלו הן שליא שופר שדרה דופן סוכה והאוזב שליא הא דאמרן שופר דתניא **כמה** יהא שיעור שופר **פירש** רבי שמעון בן גמליאל כדי שיאחזנו בידו ויראה לבאן ולבאן טפח שדרה מה היא **דא"ר** פרנך אמר רבי יוחנן **שדרו** של לולב צריך שיהא יוצא מן ההדם טפח דופן סוכה **דתניא** כהלכתן שלישית אפילו טפח אזוב דתני רבי חייא **אזוב** טפח אמר רבי חנינא בר פפא דריש שילא איש כפר תמרתא תלת מתניתא ותרתי שמעתתא שיעורא טפח תרתי חדא היא אמר אביי אימא אמר רבי חייא אזוב טפח ותו ליכא והאיכא **לטפח** על טפח על רום טפח מרובע מביא את הטומאה וחוצץ בפני הטומאה טפח קאמרינן טפח על טפח לא קאמרינן והא איכא **באבן** היוצא מן התנור טפח ומן הכירה שלש אצבעות חבור כי קאמרינן היכא דבציר מטפח לא חזי אבל הכא כ"ש דבציר מטפח יד תנור הוא והאיכא**

גבי בכורות למאי הלכתא לבא אחריו בכור לנחלה [ב]**ואין בכור לכהן סנדל דתנן גבי כריתות למאי הלכתא שאם תלד ולד דרך דופן וסנדל דרך רחם** [ג]**דמייתא קרבן אסנדל ולרבי שמעון דאמר** [ד]**יוצא דרך דופן ולד מעליא הוא מאי איכא למימר אמר רבי ירמיה שאם תלד ולד בהיותה עובדת כוכבים וסנדל לאחר שנתגיירה דמייתא קרבן אסנדל אמרוה רבנן קמיה דרב פפא ומי איתנהו להני שינויי והא תניא כשהן יוצאין אין יוצאין אלא כרוכין אמר רב פפא שמע מינה מכרך כריך ליה ולד לסנדל אפלניה דרשם הולד תמוך כנגד טיבורו של סנדל: ומשלחיך ליה כלפי רישיה. כלומר דחפו ולד ברשות לסנדל כלפי מוך: גבי בכורות. דבעינן שילא סנדל תחילה כגון שילאו דרך רשיהן כו': מלומלמין. שוכבין זה אלל זה: ואיפוך שמעתתא. מימרא דרב פפא דלמר בבכורות שילאו דרך רשיהן: סריך. חומז בידיו למעלה ומיגו ממהר לנחת וסנדל מחליק ויולא קולס: סריך. מחליק: טויא ליה. דקיימא לן בהמי פירקא (לף כח.) ילא דלמאו הרי הוא כילוד אבל סנדל עד דנפיק רובא לחין לאס נפל חשוב דהכי ממילין בבכורות (לף מו:) לין הרחם פוטר בנפלים ומדנפיק סנדל נתגיירה וטבלה: מתני' הניח טמא. משום אהל המת דולד הוה בה ומת: נימוח הולד. ונעשה לס ונתערב בלס הלידה ובטל ברוב: גמ' ופופה. כשהיא הולכת ורווחת הויא רחב כתומום. ליענה אחליענא גרסינן בתוספתא ופשה דומה כתולמום: שיחזו בידו. לחזיק (ו) בית בה טיפה שהטפה מרגע מלעבות בגודל: שדרו של גוף לריך שיהא יולא מן הקדם טפה. לבד חורך העלין. שדרה קרי כל זמן שהעלין הולכין וממתבדרין ומוסיפין ואחר שכלתה השדרה גדוסין חורך העלין למעלה: חזא היא. ליכא שמעתתא אלא האי שדרה דלמר ר' יוחנן: אמר אביי. לא תימא תני ר' חייא חוזר ומתפא שדרו של עובר הוא מתני' היא אלא אימא אמר אביי אפילו תימא תני ר' חייא ומפני שהוא חוזר ומתפא שדרו של עובר הוא מתני' היא: מניח הטומאה. אס כזית מן המת בגד זה וכלי בגד זה הוא טמא כלי מתכת לחל המת: וחוזר בפני הטומאה. אס טומאה מתחיו וכלי על גביו הכלי טהור. ולהכי נקט על רוס טפח דאי הוה אלל רוחו פחות מטפח טהיא טומאה לרוחה וכנגדו למעלה על לרקיע טמא כלאהלי' והטרוטב (חולין קכו.) ולענין אחויי טומאה נמי לא מייתי דלאו לחל הוא: תנור. מקוס שפיתת אחי קדרות. ליכא (ז) מקוס שפיתת קדרה אחת: תנור. וכתנור דמי מפני שלריכה לתנור לריחא לו יד אלא נעשה כמו שהתנור לע"פ שאינו מקבל טומאה מגבו מטמא הוא לא אלהים מגבו כלאהלי' [במתני' דפרה ז] הלכך ידו ולע"ג הלית ליה חויר מטמא אבל יותר מטפח טומדת ליטעל שהיא גדולה יותר מדאי ולא הויא יד:

תנורי

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שיחזנו כידו אחחיה אין כה:

מוסף רש"י

בכור לנחלה. ליטול פי שנים, ואין בכור לכהן. לחת פדיונו לכהן ס' סלעים (בכורות מו.). **יוצא דרך דופן.** ע"י שס נפלחו מעיו והוליחו חת העובר לחוץ ומתרפחת (לקמן מ.). **שליא שבבית.** שהשליא מחחה שליא ואין ולד ניכר בה (בכורות כב.). **הבית טמא.** לף אס אין ולד נראה בבית טמא משום אהל המת (לעיל יח.). כדקחמר טעמא לחין שליא בלא ולד, שליא שנימוק, ואפ"ג הבית טמא דאמרי לא ניתכן שנימוק עד שיהא ולדו שבמעי טמא (בכורות כב. ושם). **דמן חבריא.** לעיר ציפורי, ולי נראה לפוחעת ושהלך היה נקרא דמן מבריא שמבני ציפורי (חולין לא. ועי"ש יב:). **שדרו של לולב.** נבד מעלין, שהעלים מרוסים למעלה לחחר שכלתה השדרה שאין עוד עלין דבוקין ושולין בו (סוכה לב:). **שיחא יולא מן ההדס.** כשם שהוח גדוס במינו מכולן (שם). **שתים.** דחנן על סוכה (סנהדרין ד.) מזכזכת ולפוחת כמין גמא, לו דרומים מערבית (סוכה ו:) כהלכתן. שלמות (סנהדרין שם) נאוכל כל הסוכה ובכתפה, אחד לגרכה ואחד לנחמה (סוכה ד:) כשיעור מלך סוכה (שם ו:). **שלישית אפילו טפח.** גרוס ר' יוחנן (סנהדרין שם) דהכי מגמריט דחחמת למשה מסיני, דבמליחת סגי ליה בטפח (סוכה ד:). **טפח על טפח על רום טפח.** הלכה למשה מסיני הוח, אבל פחות מטפח לח מבעי ולח מוכך, לח מבעי לח הטומחה, אס טומחה חחת רגלו אחד וכלים חחת רגלו שני והיה הכפק רחב ממנו ולקרקע, ולח חוכך, אס יש כלי על גבה כנגד הטומחה אפילו עד לרקיע טמא, דטומחה לעלה אחין לה אהל טפח בוקעת ועולה (שם י.).

מוסף הרא"ש

גבי בכורות למה לי. קס"ד הא דקחני לבא אחריו היינו בלידה אחרת מדלא קחני הבא עמו: **ולר' שמעון** דאמר יוצא דופן כו' ולא מצי למימר שאם ילדה ולד קודם שקיעה ושנדל לאחר שקיעה שאין מביאה קרבן עד ס"א לסנדל דלא לענין הכי מיתניא דקחני התם המפלת סנדל מביאה קרבן ונאכל משמע דחיכוב הקרבן אחא לאשמועינן דלא חיכמ שהיא פטורה לגמרי: **ולד** דאית ביה חיותא סריך. אע"ג דאמרינן בירושלמי אין סנדל אלא שרצמו חי ואינו יוצא עם החי אלא עם המת היינו שמת בשעת יציאה מתוך הדחק שדוחקין זה את זה אבל עם היציאה הוא חי וסריך ולא נפיק עד שיצא מקצת הסנדל: **ולד** דאית ביה חיותא מדנפיק רישיה הו"ל לידה סנדל עד דנפיק רוביה. הכי גריס רש"י ופי' דסבר כשמואל דאמר אין הראש פוטר בנפלים ולא חשיב כילוד עד דנפיק רוב הוולד. וקשה דהא איתותב שמואל בפ' יש בכור ור"ל דבסנדל לא חשיב ראש אפילו יש בו צורת פנים דכיון דנרצם לא חשיב כשאר נפל. והא דקאמר ולד דאית ביה חיותא לאו דוקא אלא ראוי לחיות קאמר וי"ס דגרסי ולד מכי נפיק רוביה דרישיה הו"ל לידה סנדל עד דנפיק כוליה דהיינו כל הראש. דולד סגיא ברוב ראשו אע"פ שהוא נפל כדקאמר ר' יוסי לקמן משיצא כתקנו לחיים ובנפל איירי ומפרש התם דהיינו רוב ראשו ולת"ק דבעי ראש שלם בנפלים ולמתני' דבכורות דמשמע דולד הבא עמו חי ואינו בכור לכהן אי אפשר ליישב לפי הירושלמי: **שדרה.** מפרש לקמן בשדרו של לולב. ותימה הך ברייתא תיקשי לרב יהודה אמר שמואל דפליג על ר' פרנך בלולב הגזול ואמר שצריך שיצא לולבו מן ההדס טפח ושמא לשון שדרה אינו שנוי

מו א מיי' פ"ב מהלכות נחלות הל' י סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סימן שם סעיף כב:

מח ב מיי' פ"א מהלכות בכורים הל' יד סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סימן שם סעיף כב:

מט ג מיי' פ"א מהלכות תפילין הלכה יב ופ"ו מהלכי ממזרים הלכה ו:

נ ד מיי' פכ"ה מהל' מלכים הלכה ו:

נא ו ז מיי' שם הל' יג:

נב ח מיי' פ"ג מהלכות שופר הלכה ה ועי"ש סמג עשין מה טוש"ע ח"ח סימן תקפו סעיף ט:

נג ט מיי' פ"ו מהלכות נזקי הלכה ח ועי"ש סמג עשין מד טוש"ע ח"מ סי' תכו סעיף ג:

נד י מיי' פ"ד מהלכות סוכה הל' ג ועי"ש סמג עשין מג טוש"ע ח"מ סי' תכו סעיף ג:

נה כ מיי' פי"א מהלכות טומאת צרעת הל' ו ופ"ג מהלכי פרה תחומה הלכה ב:

נו ל מיי' פי"ג מהלכות טומאת מת הלכה ו:

נז מ מיי' פי"ז מהלכות כלים הלכה ו: